

Pseudo-eseu asupra unui nou curent literar euro-american: Paradoxismul

Ion Rotaru

În ciuda mării, arzătoarei dorințe a întemeietorului ei, MIȘCAREA PARADOXISTĂ nu s-a născut odată cu el, *la 10 decembrie 1954, la Bălcești, j. Vâlcea, în România*. Căci aceasta este data venirii pe lume a lui FLORENTIN SMARANDACHE, actualmente rezident în USA, profesor de matematici, autor de “nonpoeme”, fost disident anticeaușist, fugit din țară înainte de *așa zisa* revoluție din decembrie 1989, cu un popas mai prelungit în Turcia, într-un lagăr de lângă Ankara. Copiii și soția și i-a recuperat mai târziu ceva, acum muncind să și-i întrețină, la n-am putea ști exact ce “terminale” electronice din Phoenix-Arizona, unde ar fi trebuit să renască din propria-i cenușă. Dar... nu! A rămas *un paradoxist* iremediabil. Nu vedeți cum ni se prezintă în fotografia alăturată?

Nouă ne-ar fi plăcut să începem această... expunere cu sacramentală frază: “Mișcarea paradoxistă se pierde în noaptea timpurilor...” Lucru ce, paradoxal, se poate totuși susține: Căci, parafrazând celebrul adagiu biblic, putem spune în toată libertatea că *La început a fost cuvântul...* PARADOX moștenit, în toate limbile pământului, de la străvechii greci. Iată numai un mic număr de vocabule din familia faimosului (devenit *faimos* prin FLORENTIN SMARANDACHE) lexem, în chiar idiomul (evident, mai faimos încă, dacă faimos suportă grade de comparație - F.S. nu suportă! -) lui de origine:

παράδοξασω = a prezenta ceva ca pe o chestie de minune

παράδοξασμος = obiect ciudat, insolit, minunat, demn de admirat

παράδοξια = ceva de neînchipuit, ieșit din comun

παράδοξολογία, το = povestire extraordinară (gen A. Poe)

παράδοξολογία, η = informație de necrezut; paradox

παραδοξολογος, ον = paradoxistul, cel care spune chestii de neimaginat

παραδοξολογω = a emite paradoxuri, a spune lucruri de necrezut

παραδοξον = paradox

παραδοξος = minunat, straniu, paradoxal

παραδοξος = de o manieră ieșită din comun, extraordinar, de necrezut*

În limbile moderne cuvântul *paradox* și derivatele lui sunt, din păcate, și ele mai vechi decât FLORENTIN SMARANDACHE. În franceză, de exemplu (dl SMARANDACHE este cu precădere un... francofon - id est “un sunet *franc*”) această vorbă... cataonică și-a făcut apariția încă din anul 1485 (când îl aflăm atestat în scris!) sub forma *paradoce*, cu sensul de “ceva contrar opiniei comune”. Mult mai târziu, spre a da un prim exemplu dintr-un scriitor celebru (cel puțin cât întemeitorul lui **Paradoxal movement**). Victor Hugo va spune “Le despotisme est un paradoxe” (dl SMARANDACHE - îi vom scrie numele mereu cu majuscule - a fugit deci de *paradoxul-despotism* ceaușist spre a cădea în *paradoxism* pur și simplu, de vreme ce a devenit șef de școală *paradoxistă*), iar Marcel Proust, spre a mai da încă un exemplu francez, va zice: “Les paradoxes d’aujourd’hui sont les préjugés de demain”. Ceea ce ar reveni la a conchide că nepoții d-lui SMARANDACHE, fiii lui Mihai și ai lui Gabriel, cei doi copii *transplantați* de curând în America, vor considera *paradoxismul* bunicului lor drept un moft oarecare, cu toate că ei nu vor cunoaște atât de caragialul, balcanicul, turcescul, foarte expresivul vocabul, ci se vor sluji de un echivalent americano-mexicano-arizonesc, ceva în genul: “Era și bunicul ăla al nostru un trăsnet, cu chestia aia a lui de *muvmînt*, cum îi zice, na, bă, c-am uitat, ceva microbolanto-incroscosceptibilo-ipsifisalogic, că aia de acum 20-30 de ani se ocupau cu o chestie de-i zicea literatură. Ce dracu o fi aia?!” Sau poate vor zice: “Noi nu gândim, noi muncim”, sau: “mâncăm”, “fujem”, “dansăm” etc.

În ce constă, foarte pe scurt, MIȘCAREA PARADOXIST-SMARANDACHIANĂ?

- a face tabula rasa din toată literatura de până la paradoxism!
- să considerăm non-literatura ca literatură!
- să compunem non-poeme (cum SMARANDACHE a și făcut)!
- non-literatura și non-poemele să fie eliberate de orice tiranie: de rimă, de ritm, de compoziție, de idei, chiar și de cuvinte!
- anti-literatura să fie... literatură (s-ar putea adăuga și: *aliteratura* drept literatură? *anti-poezia*, *apoezia*?!)!
- să se cultive stilul non-stil!
- să se “scrie” poeme fără... versuri!
- să se “scrie” poeme fără cuvinte, sub chipul unor file absolut albe!
- să se “scrie” poeme fără cuvinte, sub chipul unor file absolut negre!
- să se “scrie” poeme fără cuvinte, cu desene, forme geometrice, cifre, puse brambura, virgule și orice fel de mângâlituri; să se scrie “trivial”, “paralingvistic”, “ininteligibil” (cât mai ininteligibil), electronic, computerizat (!) etc. etc.!
- să se facă literatură din orice!
- să se facă literatură din... nimic! etc. etc.

De ce toate acestea (am cules exemplele la repezeală din chiar *Manifestul* - sau *Manifestele* - puse la dispoziție de însuși protagonistul “mișcării” și ne-am luat la rândul-ne libertatea de a le interpreta cum ne convine - ce? noi, criticii, n-avem dreptul de a fi liberi? , a bate câmpii?, măcar cât de cât)? De ce toate acestea?

Pentru că astăzi trăim în secolul științelor și tehnicilor, când literatura și mai în general artele *nu mai interesează pe nimeni!* Literatura și artele au murit la finele secolului 20! Trăiască banii, dolarii, haleala, gagicile, regulatul, casele exorbitant de luxoase (dintre acelea cum am auzit că posedă una multimiliardarul Nearhos - cumnatul răposatului Onasis, că mai răposează și ăștia, ca să vezi - cu cada de baie din aur masiv, în greutate de câteva tone), mașinile ultraluxoase, gorilele marilor vedete, trăiască mafia, crima, homosexualismul, lesbianismul, drogurile (care aduc atâta fericire

omului!) și mai ales trăiască *analfabetismul* cel mai cras! Jos cu intelectualii! Jos cu poezii! La dracu cu pictorii, cu sculptorii! Să fie îngăduiți numai pe ici pe colo câte un Elvis Priestley, câte un Michael Jackson, o Sophia Loren, acolo... O Liz Taylor sau dracu mai știe ce produse ale Hollywood-ului, făcute din buci, sâni ș.c.l.

Cam asta am înțeles că ar fi motivația apariției mișcării paradoxiste. Se poate oare să fi greșit în demersul meu critic? Se prea poate! Am zis însă că îmi permit, la rândul-mi, să-mi iau și eu drumul meu de libertate. De ce adică d-ta, "artistul", să-ți permiți totul și eu, criticul, să-mi sparg creierii construind un *sistem logic* pe aiurelile d-tale? Drept este să ne bălăcărăm în aceeași troacă, Artiștii (*obiectul cercetării*) își iau absoluta libertate d a se bălăcri în nu importă ce... libertăți ilogice, sfidând, chipurile, mizeria acestei lumi, în cazul SMARANDACHE totul începând de la sfidarea odiosului totalitarism ceaușist din România de dinainte de decembrie 1989 și, de ce nu?, bine merți și după această dată. Păi, domnilor paradoxști, spre a vă cunoaște mai bine, lăsați-mă și pe mine să mă bălăcăresc în noroiul dvs. logic-antilogic, poetic-antipoetic etc. Exact cum ar face un foarte... modern și pasionat crscător de... porci (iertati-mi comparația!), de fapt un *pervers* (perversiunea devine că este strâns legată de paradoxism și - o să vedem îndată - de toate curente artistic nonconformiste) care și-ar petrece o bună parte din existență înotând în noroiul atât de plăcut suinelor, nu fără însă gândul secret că până la urmă le va tăia beregățile și le va pregăti hoiturile pentru cârnați.

Din acest punct de vedere, un Claude Le Roy, un Jean-Michel Levenard, un Jean Breton, K. Raiss, Anny Holman, Teresinka Pereira etc. - în frunte cu prea delicatul, pierdutul în Insulele Canare, Alexandre Ciorănescu (ajuns mare specialist în detectarea primelor așezări coloniale în America de Mijloc de către... canarieni, încât a uimit lumea) - cu toții citați ca agreând (ba chiar "admirând") Mișcarea paradoxistă, sunt niște politicoși mizerabili și atâta tot. (Despre craioveanul Popa mă abțin să dau vreun calificativ! Ar fi prea de tot...) Mint, bieții oameni! În cel mai bun caz sunt căzuți în starea admiratorilor "țoalelor" în care era "îmbrăcat" împăratul din celebrul basm al lui Andersen. Mint, căci și minciuna e scrisă-n legile-

omenești!

Eu n-o voi face-o!

Punctul meu de vedere, *judicata de valoare*, cu privire privire la Mișcarea paradoxistă (care ar fi luat ființă în România, în anul 1980 - la Craiova? într-un grup de “disidenți” - ce este un “disident” nu știm încă - compus din FLORENTIN SMARANDACHE, CONSTANTIN M. POPA, ION PACHIA TATOMIRESCU și TRAIAN NICA) va reieși o foarte succintă expunere de istorie literară, urmată de câteva considerațiuni comparatiste.

Iată-o:

- în 1916, la Zürich, un grup de tineri puși la adăpost de vicisitudinile războiului, se adună în Cabaretul Voltaire și, având ca *lieder* pe “românul” Tristan Tzara (Solomon Samyro, n. la Moinești în 1896) proclamă atât mișcarea “DADA” ce va prolifera ulterior - cu precădere la Paris și la București - în “paralogism”, “futurism”, “urmuzism”, “constructivism”, “integralism”, “suprarealism”, combinat cu “nihilism”, “antiliteratură”, “antipictură”, “antimuzică” etc., având ca “eroi”, pe lângă Tzara, pe Marcel Iancu, Ion Vinea, M.H. Maxy, F. Brunea-Fox, Ion Călugăru, B. Fondane, Ilarie Voronca, Mattis Teutsch, Sașa Pană, Scarlat Callimachi, Aurel Baranga, Geo Bogza etc. (acești toți “români”), printre francezii celebri putând fi amintiți, între alții (și românii sunt mult mai numeroși), André Breton, Aragon, Eluard, Desnos, Soupault, Quenau, Ribemont-Desaingnes, Prévert, Pablo Picasso, Giorgio de Chirico, Salvador Dali, Man Ray, Paul Klee (ultimii 6, artiști plastici) etc. Iată fragmente programatice:

“Jos arta!

Poezia nu e decât un teasc de stors glanda lacrimală
a fetelor de orice vârstă.

Teatrul o rețetă pentru melancolia negustorilor
de conserve

Literatura un clistir răsufat.

Dramaturgia, un borcan cu foetuși fardați.

Pictura, un scutec al naturii, întins în saloanele de plasare.

Muzica, un mijloc de locomoție pe cer.

Sculptura, știința pipăirilor dorsale.

Arhitectura, o antrepriză de mauzoleuri înzorzonate.
 Politica, îndeletnicirea cioclilor și samsarilor.
 Luna, o fereastră de bordel la care bat întretînuții banului...”

Programul dadaist însă era acela binecunoscut cu tăierea cuvintelor cu foarfeca dintr-un ziar, punerea lor într-o pungă, agitarea și apoi copierea lor în ordinea în care erau scoase. Lucru ce mi se pare că totuși nu a fost pus în practică. Dar *dicteul automat* - preconizat de Breton - (vorbirea nebunilor, logoreea drogaților etc.) s-a practicat totuși. Iată un fragment dintr-o poezie intitulată *Aviogramă* (avangardiștii de acum 70-80 de ani negau orice poezie care nu ținea pasul cu tehnica și civilizația modernă):

Hermetic somnul locomotivei peste balcoane ecuator
 pulsează anunț vast trebuie dinamic serviciu maritim
 Artistul nu imită, artistul crează.
 Linia cuvântului pe care n-o găsești în dicționare
 Vibrează diapazon secolul
 Hipism ascensor dactilo-cinematograf

*

theo vam doesburg
 uraaaa uaaaaa uaaaaaa
 arde maculatura bibliotecilor
 a. et p. Chr. n.
 123456789000.000.000.000. kg.
 sau îngrașă șobolanii
 scribi
 abțibilduri
 sterilitate
 amanita muscaria
 eftimihalachisme
 brontozauri
 Huoooooooooooooooooooo

*

Combină verb
 abcdefghijklmnoprstzvwyz

Am citat din compunerile lui Sașa Pană (ovrei din Dorohoi) apărute în luxoașă revistă *unu*. Aș putea cita la nesfârșit din mulți alții, în frunte cu tânărul pe atunci Geo Bogza, urmat de D. Trost, Gh. Magheru, Gherasim Luca, Dinu-Roth, Gellu Naum, Virgil Teodorescu etc.

Nimeni, între avangardiștii români sau străini, n-a dat vreo operă *avangardistă* valabilă. Cu excepția lui... Urmuz care a lăsat niște scrieri ciudate (se cunosc prea bine) din care va crește parțial opera lui Eugen Ionescu. Ceilalți, scriind românește sau în alte limbi, au “trădat” avangardismul nonconformist al tinereții lor teribiliste și au devenit poeți, prozatori și dramaturgi “serioși” (unii) sau n-au devenit nimic (mare parte dintre ei).

Timp în care marea literatură a secolului s-a dezvoltat magnific, de la Paul Valéry, Malraux, Camus, Sartre, Hemingway, Ezra Pound etc. până la Joyce și toți ceilalți englezi, germani, spanioli, americani de nord și în vremea din urmă magnificii sud-americani, nici rușii (chiar sovietici fiind ei) netrebuind să fie uitați.

Paralela avangardismului din prima jumătate a secolului (dar și cea din a doua jumătate, mult prea “răsufletă” la noi, prin producțiile zise “optzeciste”) cu MIȘCAREA PARADOXISTĂ FLORENTIN-SMARANDACHIANĂ i se impune într-un chip mai mult decât săritor în ochi.

Întâi și întâi pentru că și “tzariștii” din 1816 și smarandachiștii din 1980 sunt niște contestatari și nonconformiști;

nonconformismul lor teoretic ia o formă “ghidușă”, clownescă, fără nici o picătură de gravitate;

de aceea, cred, “non-poemele”, în cea mai mare parte, nici nu trebuiau îngropate în vie la Bălcești; ele puteau fi publicate în toată voia, căci, vorba lui Țuțea, pe Ceaușescu l-ar fi durut de ele “În cursul săptămânii” (așa cum luptătorilor de la Verdun, de la Mărășești, lui Mackhansen, lui Falkenheit, lui Roch sau Veygand li se fâlfaia de ce făceau ovreii ăia în Cabaretul Voltaire de la Zürich).

Culmea e că “producțiile” poetice nonconformiste n-au fost luate în serios nici chiar de către autorii lor, nici acum 80 de ani, nici acum 15 ani; ele *epatează* numai canalia analfabetă care nu cunoaște istoria literară, care crede că tot ce zboară se mănâncă; care nu știe

că nimic nu e nou sub soare.

Deosebirea e că fenomenul avangardist prim a început la Zürich, cel secund la București și al treilea la Craiova, de unde a emigrat cumva în Arizona, în curată pustietate.

Sunt și alte multe semnături, frapante de tot (și-mi vine să cred că bunul, simpaticul șef al mișcării craiovene-arizoniene a fost mistificat de unii semidocti care știau și ei câte ceva, după ureche). De exemplu: revista **unu**, scoasă de Sașa Pană la... Dorohoi, ar fi fost bine să fie văzută: se află în Biblioteca Sașa Pană - afiliată Bibliotecii Academiei, pe strada Alecu Russo, în București, toată colecția.

Pe hârtie cretată, cu excelente crochiuri-desene, de Brâncuși sau Marcel Iancu, uneori; dar... alteori, exact după programul "paradoxist", găsim în colecție "unu alb" (o revistă, un nr., cu toate paginile *albe*) sau "unu negru" (cu toate foile *negre*), ba chiar un "unu *verde*" (mult mai original, conținând între file o frumoasă frunză de ferigă, veritabilă, presată, ca-ntr-un herbarium) etc.

Însă revistele din biblioteca lui Sașa Pană - ce trebuie obligatoriu cercetată de oricine se ocupă de chestii de astea trăsnite - sunt mult mai numeroase și mai chisnovate. Este suficient să informez aici că una dintre ele poartă nici mai mult nici mai puțin decât titlul de (pardon!) Pula, având pe copertă ilustrația cu organul respectiv, lucrată, mi se pare, de penița lui Brâncuși (iată cum s-au întâlnit doi olteni nonconformiști-avangardiști-ultramoderniști: Brâncuși și Smarandache).**

Nenorocirea, mizeria - iată unde ne-a adus izgonirea din Europa, totalitarismul ceaușist! - este că Mișcarea paradoxistă *repetă* o experiență deja fumată. Știut bine fiind că în artă (și cu deosebire în arta literară) cine a spus prima dată ci unu și cu unu fac doi este genial; dar dacă mai vine un al doilea și face această "descoperire", ea nu face nici cât o ceapă degerată, fie și adăunând două galaxii.

Nenorocitele repetări din '80 și cea craioveană s-au întâmplat pentru că intelectualii noștri - dacă pot să-i numesc așa - s-au lăsat "flațați" de... Occident, ba de Europa liberă, ba de Monica Lovinescu, Ierunca și ceilalți care nostalgizau după trecutul literar interbelic, ignorând total ce se mai făcuseră pe la noi între timp. Își imaginau,

proștii, că rămăseserăm la nivelul lui **unu**, **Punct**, **75 HP**, **Alge**, **Contemporanul** (cel al lui Ion Vinea), **Urmuz**. Și-i sugestionau pe proștii de dincoace de cortină (de fier) să reînceapă *avangardismul*, făcându-i de fapt să șadă într-un soi de lamentabil *ariergardism*...

Însă, mă rog, nimic nu-i nou sub soare...

Totuși, “mișcarea” începută la Craiova își are specificul ei.

Lucrul se vede în primul rând din păstrarea nealterată a neoașismului numelui protagonistului, acela de SMARANDACHE (și chiar *Florentin*, prenumele), mai mult decât românesc, dacă pot pentru ca să mă exprim astfel, gândindu-mă la un foarte simpatic personaj (aproximativ cu acest nume) din excepționala povestire sadoveniană **Noaptea de Sânziene**, punct de plecare (de sugestie) pentru marele roman al lui Mircea Eliade, **Noaptea de Sânziene**, cea mai importantă scriere beletristică a marelui om de cultură.

Nici nu scriam - n-aveam cum, n-aveam *pe ce!*, n-aveam *idei* (cum să ai *idei* în marginea unui “manifest” literar care, programatic, se declară *fără idei, neliterar, ne-, anti-, non-* etc., adică neantul cel mai pur. Nu, zău, spune și d-ta, stimate DOMNULE SMARANDACHE, ce *idei critice* mi-ar putea produce un volum de poeme paradoxiste “albe”, adică o carte cu toate foile albe? Ori, invers, cu toate foile negre? Căci, ce să mai vorbim, se dă a se înțelege (confom principiului că cea mai valoroasă operă pe care un artist ar putea s-o dea n-o va da niciodată), că tocmai aceste cărți, albe sau negre, sunt și tot ce-i mai bun din ce-ai creat. N-am ce-ți face, trebuie să vorbesc de o *operă*, de o *creație*, fără *obiectul* pus în față nu pot face nimic, nu pot scoate o vorbuliță măcar.

Și D-ta îmi ceri un “eseu” de 50 de pagini despre Mișcarea paradoxistă!

Ori ți-i fi închiphuit că am să scriu ca ăia de i-am citat mai sus, în coadă cu Ciorănescu, vorbe goale, laude în vânt, pe degeaba. E drept, de aș face parte din categoria mâncătorilor de căcat, îndată aș începe:

“O nouă mișcare literară și-a făcut apariția pe firmamentul literelor mondiale: Mișcarea paradoxistă. Promotorul ei este un românaș de-al nostru, un oltean, un vâlcean, emerit profesor de matematici, prigonit

de regimul totalitarist, de Nicolae Ceaușescu personal, putem spune, de vreme ce nu i s-a permis să-și dea doctoratul în țară. Asemeni tuturor marilor spirite de tip renașcentist, adevărat “uomo universale”, matematicianul FLORENTIN SMARANDACHE nu găsește disjungere între domeniul matematicilor (știință prin excelență exactă) și domeniul poeziei (cel mai bramburit, mai dezorganizat, veritabil labirint înecat în cețuri, în vise, în tot felul de aiureli, care de care mai mirobolante etc.). Aceasta pentru că matematicianul (paradoxal) *visează*, iar poetul (paradoxal) *construiește*. Ce-i trebuie mai mult (avere, femei, lux, petreceri?) lui Thales Milesianul, decât lacul lui cu nisip, pe care să-și tragă liniile, o țoală de cânepă arsă și jechoasă, în loc de... togă, dărabul de pâine uscată și urciorul de ulei alături? A refuzat orice onoruri în cetate, dar a rămas celebru prin *visul geometriei sale eterne* (nici prin cap nu-i trecea că tehnicienii *materialiști* îi vor fura și folosi teorema, construind fel de fel de chestii pentru huzurul cel prozaic: nave, mașini sofisticate, arme pentru anihilarea semenilor incozomi etc. Asemeni lui Ion Barbu, congenerul său din prima jumătate a secolului, FLORENTIN SMARANDACHE se lasă vrăjit (și ne propune și nouă aceasta) de mirificile “perfecțiuni poliedrale”. La ce servește axiomatica predată în cursurile lui Ion Barbu la Universitatea din București, ori teza sa de doctorat intitulată *Funcțiile obeliene în adunările hipereliptice?* La nimic altceva decât la încântarea poetică-matematică! Ca și, pentru cine înțelege adânc lucrul, *tetraedul* lui... Toricelli! Ion Barbu visa la puritatea odei pindarice și la întemeierea unei Academii de... poezie-matematică pe frontispiciul căreia să fie scris: “NIMENI SĂ NU INTRE AICI DACĂ NU CUNOAȘTE GEOMETRIE!” Dar SMARANDACHE merge mai departe. În Mișcarea paradoxistă el admite și realizează non-poeme cu probleme de matematică *irezolvabile* - sau potențial rezolvabile la Paștele Cailor. Și încă: el racolează la Mișcare pe nu importă ce ageamii, nu numai în domeniul matematicilor, dar în toate domeniile. Cu cât este omul mai ageamii, cu atât devine un paradoxist mai autentic. AGNOSTICISMUL TOTAL, iată țelul, idealul paradoxismului. Un agnosticism non-kantian însă, de masă, și, dacă se poate, absolut inconștient.”

Și așa putea continua așa *in dulce infinitum...*

În realitate, lucrurile sunt mult mai grave!

Vâlceanul-oltean de la Bălcești, profesorul de matematici de la Craiova, om la locul lui, cuminte, chiar timid, absolut inofensiv, se săturase până-n gât de mascarada ceaușistă și nu se mai putea mângâia nici măcar în calitate de soț iubitor al Doamnei sale, Ely, și nici ca tată de familie... Nu atât piedicile ce-i stăteau în calea doctoratului îl scârbeau peste măsură, cât mai ales spectacolul greșos al cultului personalității. Un cult al personalității care cobora din vârful piramidei (de la Ceaușești) până la ultima javră craioveană de sub inocenții ochi ai omului nostru, până la, să zicem, familia Sorescu (frați, tată, mamă, nepoți, strănepoți, unchi, veri etc.). De... “veri”, ce să mai vorbim? Unul din ei era declarat a fi... “vărul Shakespeare”. Știți, ca între capetele încoronate de pe vremuri: Ludovic al XIV-lea, primind la Versailles, în vestita Sală a Oglinzilor, pe câte un nu știu cine ambasador, de șef mongol, să zicem, îl întreba condescendent, ciupindu-l regește de ureche: “Ce mai face vărul *Nostru* Cutare?” Astfel încât, la atâta avalanșă de sorești, de fel de fel fe poeți ceaușești (disidenți dintr-aceia care fac cu ochiul către interlocutor, cu înțelesul: “Las’ că știm noi! Pe Ceaușescu îl bag în pizda măsii. Eu am relații în Anglia, în Elveția, în Germania, în America, mi se joacă «Dracula» etc. Am scris *La Liliaci* pe care nici cel mai al dracu’ critic (criticii ăștia-s niște boi și niște linge-blide) nu-l poate încadra în vreo specie literară... Ce mai? Sunt mare de tot și am de gând să mă fac academician, cum s-a și întâmplat. Ba și doctor în științe filologice, apoi și profesor la Univ. din București, cum s-a și întâmplat. Nu, nu sub Ceaușescu, ci după «rivoluție», căci eu eram în secret un mare disident...”.

Scârbit deci profund de chestii de astea, FLORENTIN SMARANDACHE și-a luat lumea în cap. A fugit, prin Bulgaria, în Turcia, a îndurat lagărul, a îndurat foamea, indigența cea mai crasă, umilirile birocratice ale “fundației Tolstoy” (dacă am înțeles bine), dar a avut suprema fericire de a cunoaște OAMENI. De la nu știu ce împușcă-n lună cântăreț de folclor vrâncean - visând... Australia - până la nemaipomenit de simpaticul Nea Vasile, la nu mai știu care Ismail, ture sadea, visător și el de meleaguri străine...

Astfel, “distinsul” profesor de matematici și distinsul tată de familie

FLORENTIN SMARANDACHE din Craiova - nu fără a fi avut o oarecum *distinsă* experiență profesională anterioară în Maroc (Arizona și Oltenia Africei de Nord) a făcut ceea ce se cheamă o consistentă "BAINE DE FOULE", absolut necesară unui scriitor *veritabil*, unui scriitor mare. (Cât de mare va fi ca scriitor, FLORENTIN SMARANDACHE, încă nu ptem ști, dar cât de... veritabil este ȘTIM CU SIGURANȚĂ și băgăm mâna în foc precum Mucius Scevola).

De unde deduc toate acestea?

Păi, stimați domni (care veți citi aceste rânduri) din excepționalul "jurnal de emigrant" intitulat *America paradisul diavolului*, ce tocmai apărură la Editura "Aius" de la Craiova. Eu mai citisem cartea cu mulțisor timp înainte, trimisă de autor într-un manuscris xeroxat. Îmi plăcuse foarte mult, dar acum, recitind totul dintr-o răsuflare, mi-a plăcut superlativ. Sunt în ea pagini de un *omenesc* extraordinar, aproape dostoevskian. Aici, Florentin Smarandache (de astă dată nu-i mai scriu numele cu majuscule!) ni se prezintă cu inima în palmă, ori, cum ar zice Charles Baudelaire, "avec son coeur mis à nu": Un "clăpăug" de oltean, un profesoraș și om încă tânăr, ajuns cumva la vârsta critică, scârbit de ceaușism, de *românism* chiar, de oltenism, craiovism, "sorescism", ultragiati în ce are el mai omenesc (și crezând, o clipă, că acest *omenesc* din el e mai presus de orice și e tot ce are mai prețios), își ia lumea în cap... Rabdă mizeriile lagărului (de concentrare!?) din Turcia; rabdă supramizeriile unei birocrății nemaipomenite (ce e birocrăția românească? floare la ureche; dar să vezi birocrăția societăților de binefacere pentru emigranți și apoi birocrăția "raiuului" american, care se îngrișește de emigranți, să le vezi, *să le pipăi*, să le ascuți povestite, descrise de Smarandache aici!); rabdă de foame, rabdă promiscuitate, rabdă muștrările soției lăsată acasă cu un copil în burtă, privește entuziast-scârbit (dacă aceste două vocabule pot fi alăturate - dar în proza smarandachească ele sunt apropiate într-oun chip cât se poate de firesc) la televizor "sublima" revoluție românească din decembrie 1989; stă c-un gând să se întoarcă în țară (era încă în Turcia) și cu celălalt să meargă înainte; așteaptă scrâșnind din măsele fel de fel de pașapoarte, locuri, bilete de avion (de la Ankara), să știe odată unde dracu va fi

repartizat; zboară peste Europa, peste Atlantic, peste America și ajunge în țara făgăduinței lui, numită Arizona; primește, ca ultimul milog, ajutorul de emigrant (care te face să stai în viață), începe să-și caute... servicii, aspiră, în fine, la ajutorul de... șomaj (auzi? să te transporte până în Arizona și acolo să visezi a intra în rândul șomerilor? pentru că, vezi doamne, în țările capitaliste, și cu deosebire în America, se zice că un ajutor de șomaj e mai consistent decât un salariu de ministru în România; eh!); să înduri toate tantalicele chinuri ale învățării limbii engleze (limba engleză din Arizona!), împreună cu alde Nea Vasile (“Ce pizda mă-sii de limbă aveți voi, bă? Ce-i aia «How are you doing?»; ce lătrătură din gât e asta? la mine, în România se spune limpede: «Ce mai faci?» și gata!”); să vezi bogăția (și e vorba doar de bogăția Arizonei, mult mai *decentă* decât din cea din restul Americii) lăfăindu-se pe lângă tine, care te chinui să-ți faci rost de o cratiță în care să-ți prăjești un ou sau niște amărăți de cartofi?; să tremuri de frică de a nu fi “ras” de o mașină de trece-n zbor pe șosea, în timp ce tu pedalezi pe o rablă de bicicletă cu pneurile sparte, dezumflate; să zici că ai apucat pe Dumnezeu de-un picior când, în fine, nu-ș’ce ins mai ca lumea la suflul ți-a dat să sapi niște șanțuri?; să ți se pară că ești în al nouălea cer când ții în palmă câțiva dolari (ah, dolarii!)?; să te crezi invitat de-a dreptul în rai când ți se propune să lucrezi la niște *terminale*, având (de necrezut!) un salariu mai ca lumea? Ce profesorat în matematici? Ce doctorat? Pe toate acestea Smarandache le-a dat la spate, deocamdată nu se mai gândește la ele. Acum e preocupat, vorba Păunescu, de-o “casă, o masă și un pat... și *dreptul* de-a trăi în Arizona”, renăscând omeneste din propria-i cenușă, la Phoenix (care se citește *Fiinix*, fir-ar al dracului), să-și primească acolo soția și pe cei doi copii...

Cum, cu ce mijloace *morale* (căci în cazul lui și al tuturor celor din categoria lui, de mijloacele *morale* e vorba mai întâi)? Doar nu pentru dărabul de pâine și pentru strachina cu fasole bătuse el atâta cal! Așa ceva putea să aibe și la Bălcești, în preajma Coziei, a Hurezului, a Oltului și verzilor păduri care încununează natalii lui munți. Bătuse drumul pentru LIBERTATE! (Dar funcționarii societăților de binefacere și cei cu îngrijirea emigranților își inchipuiau că chiar pentru dărabul de pâine și pentru strachina cu fasole venise.

Căci, dacă stai să te gândești mai bine, toți cei din America *se zbat* exclusiv pentru stracjina de fasole și pentru dărabul de pâine - devenit, firește, cu timpul, mașini luxoase, vile superbe, milioane în bancă, muieri iarăși luxoase, câini de lux, doctori de câini, cimitire de câini, poate și preoți de câini, doamne ferește). Pentru *Libertate* venise în America, fascinat și el, ca toți naivii, de femeia uriașă, de piatră, înălțând cu o mână o flacăra în întâmpinarea celor care zăresc de pe mare stâncile Manchatanului... Gândul - forța morală, vreau să spun - i-a fost întreținut lui SMARANDACHE de flacăra *Poeziei*, care nu mai știu cât va mai arde în el de acum înainte, dat fiind că în Arizona temperatura cea *fizică* urcă uneori și până la 50 de grade Celsius, la umbră. Dat fiind că temperatura cea *morală* a Americii sunt dolarii, averea cât mai multă, lăcomia enormă după bogăția și bunăstarea materială, ca și cum nu tot într-o groapă vom sfârși - precum Mircea la Cozia (dacă nu și mai rău, mai... anonim - futu-i groapa mă-sii să-i fut, azi și mâine!).***

Va dispărea Poezia din vatra sufletului smărăndăchesc? Înclin să dau un răspuns afirmativ la această întrebare. Sunt mai bătrân, am văzut multe și, mai ales, am citit multe. Cunosc bine *Istoria*. (Chiar de aceea am și zis, de la început, că explicațiile mele asupra “spinoasei” probleme care se cheamă Mișcarea paradoxistă - pentru care pedantul Constantin M. Popa vine cu un vagon de teorii, neuitând pe Genette, nici pe absolut *ilizibilul* Adrian Marino, ba chiar și pe Don Quijotele Marin Mincu - voi “povesti” câte ceva din experiențe similare anterioare).

Foarte pe scurt și, sper, pe înțelesul tuturor, am și făcut-o, parțial. Iată acum și *epigonicele* replici smarandachiene (conștiente sau nu) către strămoșii lui avangardiști - ovrei de acum 70-80 de ani. Suntem la momentul citatelor pe care le scoatem din diferite “manifeste” ale Mișcării paradoxiste, cu precădere ieșite din condeii șefului ei:

“J’ai quitté le communisme totalitaire et j’ai émigré aux Etats-Units (în original, cu majuscule: ÉTATS-UNIS, dar mai corect ar fi fost “ARIZONA” - n.n.) pour la liberté.

Donc, ne m’imposez pas *de regles littéraires!* (subl. în orig.).

Ou, si vous le faites je vais les enfreindre (mai bine zicea oe

românește-olteneste: “mă voi pișa pe ele” - n.n.).

Je ne suis pas un poete, c'est pourqoi j'écris

de la poésie”. (Eugene Ionesco, un *anti-*, un *non-*, un *contra-*, și el ovrei, născut la Slatina, acum aproape 90 de ani, în niște *Notes et contre-notes*, apărute la Paris acum vreo 20 de ani, relatea o convorbire cu marele oltean parizian Brâncuși, pe care îl vizita la locuința lui din Impasse Poussin - o casă mică, într-o îmfundătură, cu padimentul de piatră cioplită gros, cu vatră, stâlpi, putini, hârdaie de tot felul, ciocane, dâlți, topoare, barde etc., le văzui și eu cândva -; zice Brâncuși: “Cine ești și ce vrei de la mine?” (nu răspunsese la “Bună ziua” dramaturgului). Ionesco: “Păi, sunt și eu un român...”; “Și ce dacă ești, ce vrei?”; “Păi, scriu teatru”; “Mie nu-mi place teatrul”; “Păi, tocmai de aceea scriu teatru - adică *anti-teatru* - pentru că nici mie nu-mi place teatrul” etc.)

Continuăm citări din Smarandache:

“Je suis un anti-poète ou un non-poète.

Ainsi donc, je suis venu en Amérique pour

reconstruire la Statue de Liberté du Vers (nu v-am spus eu? era atras ca de un magnet de Femeia cu facla în mână;: deocamdată însă nu “re”(construia) decât niște mizerabile șanțuri pentru niște mizerabili 8 dolari - n.n.) délivrée de la tyranie du classicisme (ce dracu' aveți toți domnilor *anti-* și *non-* și *a-* cu bietul clasicism? citit-ați oare, timaților, cu atenție mărită! și cu toată periția necesară, trecând eventual și pe la Oxford, dacă nu printr-un liceu românesc interbelic, pe Homer, pe Vergilius, pe Ovidiu, pe Petronius, pe extraordinar de *nonconformistul* Racine, francezul, pe sublimul *hermetic* și *suprarealist* Dante Alighieri, italianul, pe nebunul visător Cervantes Saavedra, spaniolul, sau măcar pe terribilul Rabelais, această uriașă “ladă de gunoi a literaturii universale”, cum îl numește compatriotul său, Victor Hugo, un *clasic* și un *nonconformist* și acesta din urmă, măcar și numai pentru că a spus aceste vorbe sau pentru că l-a înjurat pe Napoleon al III-lea mai dîtai decât Smarandache pe Ceaușescu), de ce?, de ce înjurați în gol, fără să știți ce înjurați?; luați un exemplu de la Nea Vasile care știa precis de ce înjură limba engleză din Arizona - n.n.) et de ses dogmes” (care dogme, nu cunoașteți proslăvirea sfintelor dogme - matematice.

poetice, religioase, sexuale și *suprasexuale* - făcută de marele Ion Barbu? - n.n.).

Alte citate:

“le style du non style”

“des poëms sans vers”

cu adaosul:

“parce que les poëms ne veulent pas dire des mots” (dar vorbulițele astea ale mătăluță ce sunt? nu sunt *des mots*?) Aha?! dorești poete *mute* (cred c-ai *scris* d-astea destule cu târnăcopul la șanț și cu degetele în clapele calculatoarelor): “des poëms mutes a voix haute/ des poëms sans poëms”; pentru că dvs. doriți “vers liber și foarte bulversat, vers hermetic și... trivial”. E al dracului de bine spus “*hermetic și trivial*”! Cuvântul “hermetic” vine de la Hermes Trismegistul, supranumele dat de vechii graci statului Thôth, purtătorul “caduceului” (semnul comerțului, al comunicațiilor și “cheia vrăjită” prin care se deschideau toate porțile). Iar cuvântul “trivial” vine din latinescu *trivium* și înseamnă “cele trei poteci (drumuri, căi)”****, *ceva banal, cunoscut de toată lumea*, un fleac acolo, “un rien de rien”, dar și opusul (antonimul): “bas”, “choquant”, “sale”, “vulgaire”, chiar și “obscene”, “poissard”, “grossier” etc. (E drept că în “cercurile intelectuale înalte”, foarte snoabe - ca să vezi că les extremes se rencontre toujours - înseamnă și “distins”, “nobil”, “sublim” chiar etc.

Și iar:

“langage inintelligement (?) non-intéligible”

(În timp ce Miron Costin, primul poet român *cult*, dăduse aceste instrucțiuni despre modul cum trebuie citite versurile: “Și cetindu trebuie să cetești și a doua oară, și a treia oară până înțelegi dulceața stihului, căci a ceti și a nu înțelege este a vântura apa și a fierbe vântul...”)

“faire de la littérature de n’importe quoi”

“faire de la littérature de rien”

- Apoi și în limba învățată în sudorile Arizonei (scoatem șiruri care nu se potrivesc cu cele din franceză, căutând astfel a pune în relief evoluția gândirii teoreticianului *en titre* al paradoxismului):

“electrical shock”

“translation from the impossible into possible”, ori “transformation of the abnormal to the normal”: CEEA CE ESTE CHIAR GENIAL! Și merită a fi repetat deși este o poveste foarte veche (“eine alte Gesichte” veche măcar cât Shakespeare). Nu spune oare Hamlet: “Sunt multe lucruri în cer și pe pământ pe care noi muritorii nu le cunoaștem încă și poate nu le vom cunoaște niciodată” (am citat din memorie). Sau același Hamlet, “filosofând” în fața regelui Claudius, asasinul tatălui său și amantul mamei, rege ce-l crede nebun pe bâiguitorul de vorbe încâlcite: “Ce tot spui acolo?” “Nimic, răspunde Hamlet. Voiam doar să demonstrez cum un rege poate să treacă prin stomacul unui cerșetor”. Și nu e oare îndeplinită trecerea de la imposibil la posibil și transformarea anormalului în normal încă din capul lui Don Quijote (finele secolului al XVI-lea, când românii abia dacă aveau Scrisoarea boierului Neacșu din Câmpulung și *Hronograful* călugărului Moxa de la M-rea Bistrița, la o aruncătură de băț de Bălceștii care au dat pe părintele paradoxismului) care vede *realmente* niște uriași în morile de vânt și o Cosânzeană în Dulcinea din Toboso. Și nu e oare îndeplinită trecerea imposibilului în posibil și a anormalului în normal, când, spre finalul extraordinarului roman din Siglo d’Oro, Don Quijote devine de o luciditate extremă și de un realism groaznic, în timp ce bunul și plinul de bun simț, “realistul” Sancho, dă semne de nebunie. Întrucât, vorba lui Erasmus (cel din geniala carte *Laus Stultitiae*: Lauda nebuliei): “nu ești niciodată sigur dacă adevărul cel adevărat e mai adevărat în mintea nebulului decât în aceea a sănătosului”. În fine, eram pe vremea când deja se știa că *Viața* poate fi *Vis* și *Visul* poate foarte bine să fie Realitate (vezi din nou Calderon și Shakespeare, în cele din urmă și Eminescu: “Căci e vis al neființei universul cel homeric”).

Alte linii:

“paralinguistic verse (only!); graphics, lyrical portraits, drawings, drafts... non-words and non-sentences poems”

“unintelligible language”; “unsolved and open problems of mathematics like” (aici ar fi de observat că una este “unsolved” și alta “open”, chiar în buna și tradiționala gândire matematică).

Pe lângă aceste splendide țâșniri de gândire, hai să-i zicem... *paradoxistă*, frazele *teoreticienilor* sunt apă de ploaie. Cităm câte

ceva din studiul (încheiat foarte ridicol și totodată foarte *semnificativ* cu parabola urmuziană *Cronicari*) semnat de Constantin M. Popa în *Mișcarea literară paradoxistă (The Paradoxist Literary Movement)*, *eseu critic*, Phoenix-Chicago, XIQUAN Publishing House, 1992:

“Se confundă adesea paradoxul cu exercițiul plat și plicticos al reabilitării truismelor”. Așa începe studiul *Ce este Paradoxismul?* A zis cineva chestia asta, confundând *paradoxul* cu... *truismul*? Poate pe la Craiova. Asta ne-a și determinat, din capul locului, să explicăm cuvântul paradox chiar de la rădăcina lui.

O judecată tot atât de în vânt făcută este și aceasta:

“Chiar dacă în cazul unui Chesterton, de pildă, elaborarea în scris duce la depreciere, paradoxul tentează prin disponibilitatea permanentă de a privi lumea cu un ochi proaspăt și îndrăzneț”. Carevașăzică “Chesterton-Smarandache”! Comparația este absolut deplasată și... provincială. “Elaborarea în serie” se referă probabil la cariera de jurnalist a lui Chesterton. Dar asta nu are de a face nici în clin nici în mănecă cu paradoxul și cu... paradoxismul, mai întâi. Iar în al doilea rând, faimosul autor al cărții **The Father Brown's Stories** ne interzicea să-l judecăm după ce a scris: “în serie”. De unde - se înțelege de la sine - imposibila lui apropiere de *paradoxismul* lui FLORENTIN SMARANDACHE. În câmpul artei cuvântului, fiecare floare (element, individ, component) este, *obligatoriu*, unicat. Ca atare, comparațiile se cer făcute cu cea mai mare grijă. Chesterton este... Chesterton și Florentin Smarandache este Florentin Smarandache. Atât și nimic mai mult! Să lăsăm deci pe teoreticieni cu ale lor și să spunem câte ceva, tot prin metoda citatelor, despre poetul (despre memorialist ne-am pronunțat) FLORENTIN SMARANDACHE.

Din capul locului, tradiționalist fiind, declarăm a nu ne putea pronunța nici cam cât despre poemele cu cifre, cu zerouri, cu linii și puncte, cu fel de fel de “grafuri” bramburite (ne rezervăm dreptul de a-l chestiona pe poet în legătură cu *sensul* lor; dar, de pe acum, afirmăm că acesta nu ne va putea spune absolut nimic, CARE SĂ NE CONVINGĂ ÎN VREUN FEL OARECARE. Și e de la sine înțeles că nu avem absolut nimic de spus despre filele *albe*, ca și

despre cele *negre*: decât că unele sunt albe, precum hârtia pe care scriem cu pixul sau cu stiloul și că cele negre sunt precum tabla, pe care scriem cu creta. (Ba nu! Ceva tot s-ar putea spune, în virtutea faptului, deja menționat, că FLORENTIN SMARANDACHE are ascendenți. În afară de revista luxoasă *unu*, scoasă de Sașa Pană, la Dorohoi, în 1928-1932, 1935, mai semnalez pe poetul optzecist - numit de mine "cel mai leneș poet român" - Bogdan Ghiu (n. 5 iunie 1958, la București), cu volumul lui intitulat *Greutatea cernelii pe hârtie* (Editura Albatros, 1984), unde unul dintre numeroasele "poeme" (toate bucățile, foarte scurte, se intitulează *poeme*), sună așa: "Punctul alb (care există deja/ paranteza în text - n.n.)/ Și punctul negru (pe care îl pun eu". Atât!).

Uncle compuneri, cum ar fi textul citat de C.M. Popa în studiul amintit mai sus, îndată după *Cronicarii* lui Urmuz, *interjecționale* fiind, poate sugera oareșcari... situații, în cazul de față *fonologia* (dacă pot să-i spun așa) unei acuplări. E drept, textul aparține lui Ion Vinea, dar C.M. Popa îl citează în contextul Smarandache. Ca și cum s-ar juca cu drama emigrantului oltean, criticul neștiind ce înseamnă experiența prea gravă a poetului pe care ni-l prezintă.

Altele sunt năstrușnicii copilărești - nevinovate și un pic bahicești parcă, având în vedere împrejurările în care au fost compuse. De exemplu:

A Bergerac *mă-mbăt aprig*
 Amis français *aștept pe dig.*
În seara când, je goute le vin
Și chefuiesc dans le jardin
 Soulé souvent, *dizgrațios,*
 Et mon tabac *zvârlind pe jos (!),*
Îmi leg de gât la bonne bouteille
Și trag în șanț un doux sommeil!

... Je me reveille le lendemain
 Ayant ma tête dans le ciel -
Căci mă gândesc prin ce zig/ zac
Eu am ajuns la Bergerac (?)

Versurile de mai sus sunt prețioase fiindcă explică și idioata

inovație lingvistică - deja instaurată în limba română: n-o mai putem scoate! - cum că nația noastră ar fi... *francofonă*. Cum adică, Alecsandri, Cuza, Bălcescu etc. etc. până la Smarandache, știind foarte bine limba franceză, vorbeau acasă la ei (cu mama, cu tata, cu bunica, cu bunicul, cu copiii, cu țiganii...) franțuzește, sau, mă rog, într-un "baragouin" franțuzesc, precum zairezii și alți africani care *și-au uitat definitiv* limba de origine? Chiar deunăzi, ne-am pomenit la facultate cu un grup de tineri - studenți - francezi care se prezentaseră *să ne ajute să învățăm corect* limba lor, auzind ei că suntem o fostă colonie franceză... francofonă, atacată în ultimii 45 de ani de... *rusofonie* și dorind, în consecință, eliberarea. I-a întâmpinat profesoara Irina Mavrodin. Mai mare rușinea! A văzut toată lumea că profesoara româncea știa franceza de o mie de ori mai bine decât mucoșii ăia. Dar, hotărît, Irina Mavrodin nu e francofonă, în timp ce FLORENTIN SMARANDACHE (fost, o bucată de vreme, și în francofonul Maroc) este, în poezia citată, francofon. Vreau să spun că bucată în chestiune (experiențe similare făceau multe de acest fel și *vechii* - acum și noii, dar aceștia cochetează mai degrabă cu *anglofonia* - avangardiști) *sublimează* la modul artei cuvântului o inadvertență lingvistică impusă de împrejurări sociale, spre a nu zice de... modă.

Există și alte asemenea flecușete teribilistuțele (*Le Faible sexfort*, unde se cântă scârțâiturile regulatorii ale patului: "Le lit se remue./ Si mon regle ses regles... etc."); *Confusions claires*, unde poetului îi place să se facă pe sine... măgar și cere reciproca de la cititor; un poem "contra" unei "Maria-Hélène", cu particula-prefix *anti-* pusă permanent la cap de vers, în anaforă, intitulat, firește, *Anti-Quellequese*, putând fi intitulat și *Anti-Orice*, *Anti-Tot etc.*: o parodie îndeajuns de "trivială" la stilul Nichita Stănescu etc.).

Altele nu-s deloc flecușete...

De exemplu, mai lungul poem **NEW MEN**(din culegerea - foarte puțin "paradoxistă" după părerea mea - intitulată **DARK SNOW**, 1992), ar putea fi chiar din seria celor îngropate în vie, la Bălcești. Cu toată aura ei *prozastică* (spre a nu zice *prozaică*, fiindcă ar fi nedrept), compunerea iese din condeiul unei conștiințe ultragiutate de totalitarism și *explicită în adâncime* excepționalul jurnal al

emigrantului. Nu numai al emigrantului FLORENTIN SMARANDACHE, dar al oricărui emigrant de talia spirituală a lui FLORENTIN SMARANDACHE. Iată câteva fragmente ilustrative:

People without memory, without
 Braine, without consience
 The collective drama created by an
 Authoritarian author with a limited lexicon

.....
 The population distributed in a grotesque
 Theater
 Directed by a demented producer
 Characters who are only walking on
 Throughout life
 Hallucinatory images
 Human monstres going downstream
 On the biological evolution scale
 Human animals
 The doctrine walks on the streets
 In Nazi boots and blue caps
 The festive artillery of slogans
 And the undeserved homages
 Projectiles of streaky words like
 The mail's track

.....
 Delegate for the making of the poem
 From its own for itself
 In the barrack made of dry stone
 Monopolized by the military of letters
 The obstruction of arteries of the soul

.....
 The demolition of intelligence
 The violation of poetry
 The obscurity of clear direction
 Investors of fear

Non-profitableness of the unprofitable industry
 The net of the fatal ideology
 The intolerance of the tolerance
 ..... etc.

Evident, dificultatea mea este de a nu-mi putea imagina exact originalul unui asemenea poem (original-înfricoșător pentru că este o *ieremiadă*, o muștrare uriașă la adresa unui întreg popor ce se lasă imbecilizat), el fiind, cum scrie pe copertă, tradus din românește, de autorul însuși. De dorit ar fi fost să-l citească chiar în limba *noastră*. Ori, eventual, tradus în engleză de un bilingv perfect. Căci și poetul și interpretul său gândesc fatalmente românește (lucrul se vede de la o poștă) și astfel *inefabilul* artei acestui poem aspru în sunet nu poate fi surprins cu exactitate.

Vorbind de *inefabil* - o noțiune *non-noțiune*, foarte imprecisă, dar inevitabilă în demersul nostru -încercăm a pătrunde în intimitatea laboratorului liric al poetului FLORENTIN SMARANDACHE, în meandrele mirificului său laborator mental, în descifrarea mecanismelor superbului *joc de cuvinte* (arta *ca joc* superior este iarăși o veche poveste pe care se bizuie curente *neo-* și *non-*) care îl fascinează la tot pasul și pe care dorește cu ardoare să ni-l comunice și nouă, semenilor lui. Nu altminteri decât la modul sublim: *Si vis me flere, dolendum ipse tibi*, sună celebrul adagiu latin, în traducere mai liberă, cum ar fi: "Dacă vrei să mă vrăjești cu totul, este necesar mai întâi ca tu să fii de tot căpiat".

Ca atare, *sentimentalismul* (căci la mijloc este vorba de un sentimentalism care devoră permanent pe poetul oltean emigrant în îndepărtata Americă, mic, timid, perplex, complexat cumva, dar cu atât mai impetuos, mai plin de surprize, mai ambițios), *sentimentalismul* vizează, la polul opus, *furia* sfântă a nedreptății, a alungatului din țara sa, jura precum Scipio Africanul, parcă, să nu-și lase oasele să-și putrezească în patrie. FLORENTIN SMARANDACHE este mult prea departe de a se fi exprimat deplin. La polul opus sacrei indignări din *NEW MEN* se poate înscrie un mic poet (tot pe atât de grav, dar într-alt înțeles decât cel politic-social, în cel general-omenesc), precum *IDEAL LOVE* din culegerea *Circles of Light*, Erbus University Press, Chicago-Phoenix, 1922), pe care îl putem cita în întregime:

Is to smile to a girl
more than to caress her?

Is to offer flowers
to a Miss
more than to kiss her??

Is to write a poem
for a lady
more than a night of love
together???

Și aceste stănte le citesc, din nefericire, tot “translated from Romanian by the author”. Dar am descoperit în ele *fluxul* național eminescian adus la veacul nostru și transplantat în... Arizona.

Astfel încât, nonconformistul paradoxist, “revoluționarul” contestatar al tuturor formelor de poezie sfârșește prin *a se inspira* (banală sintagmă) tot din realitate. Și încă o realitate adânc trăită! Atât de adânc trăită, încât artistul tinde a o transforma într-o *suprarealitate* sau o *contrarealitate*, menită, prin forța artei să dăinuiască asemeni unui horățian monument ce parcă încearcă a și-l ridica. De altminteri, singur spune:

“As the artificial flowers these poems
Are imitating the natural flowers”

*

Se ridică, desigur, întrebarea: Care sunt sortii de izbândă și care poate fi viitorul, evoluția, dăinuirea Mișcării paradoxiste și a inițiatorului ei, poetul FLORENTIN SMARANDACHE, odată cu opera lui, vai!, încă atât de la început, dar - lucru cert! - *existentă* în clipa de față?

Răspunsul e cam complicat, dar, cred, nu imposibil de dat:

Omul este, nu încape îndoială (mă refer la omul *comun*) ființă gregară.

Trăim în turmă (în turme) și numai cu greu ne putem sustrage condițiilor turmei, care sunt ucigătoare și cât privește *personalitatea*.

Gregarul prin excelență, *omul comun prin excelență*, trăiește în turmă, prin excelență: muncește pentru blidul de fasole și dărabul de pâine (mămăligă, la români) - vreau să spun pentru lei, franci, dolari, cu care să-și aibă Toyota lui, ranch-ul lui, nevasta lui, copiii lui, curvele lui și celelalte tâmpenii. El este de obicei foarte *ocupat* ("busy"). Un vecin al meu, în vârstă de 80 de ani, foarte sărac, s-a dus să-și vadă niște frați plecați în America de prin 1937, bătrâni și ei dar ajunși foarte bogați, milionari-miliardari. Abia unul dintre ei "l-a primit" câteva minute, în biroul său de pe nu mai știu care "avenue" din New-York, i-a dat mașină, i-a dat șofer, să-l plimbe doar prin Statele Unite, la Niagara, la Marele Canion, în California, i-a dat bani, i-a dat haine, i-a luat bilet de avion pentru întoarcere din timp și la ora hotărîită și... nu l-a mai văzut...

Cei care nu trăiesc în turmă sunt ori din categoria lui "Jean s'en foutre" ori de la polul opus: *personalitățile*. Ori din amândouă la un loc.

Cât timp a trăit în "lagăre" (ceaușist, turc, well-farist în Arizona etc.) - paradoxal! - FLORENTIN SMARANDACHE *n-a trăit în turmă*, cu toate că avea această senzație foarte acută. Așa se explică preocupările lui și *pentru altceva* decât blidul de linte și dărabul de pâine pe care nu le avea. Acum, începând să le aibă - după toate semnele - începe a intra în turmă și a lăsa încolo morile de vânt ale sublimului hidalgo de la Mancha. Atunci, când se afla în *pseudodoturmă*. În lagăr adică, avea tăria să spună: "J'ai le courage de la honte..." - căci era ferit de "umbra unei *ideologii* care înăbușă elanurile spiritului". Atunci, *liber*, în lagăr, putea scrie "strofe îmbrăcate în negru, strofe care zburau fără aripi, mergeau fără picioare, se compuneau, ca de la sine, fără litere, cu sângele, cu inima, cu creierul" etc. (apud *Un chef-de-mon-oeuvre*, dedicație lui Liviu Floda). Acum... sau de acum înainte, avându-și o *ideologie* (ce este o *ideologie*? Este starea celui ce a încetat de a mai fi un "împușcă-n lună". Este *respectabilitatea* celui care nu mai are curajul *rușinii* (cuvântul nu traduce exact pe "honte").

Acum... sau de acum înainte, teamă mi-e că poemele lui FLORENTIN SMARANDACHE vor avea nevoie de mâini, de picioare, de... cărje și, evident, de cuvinte (dacă nu și de țineri la

subțiori) ca să meargă...

Să ne întoarcem la omul-personalitate, mai exact spus Om! Fiecare Om se naște *singur*, trăiește *singur* și mai ales moare *singur*. Și abia în momentul când, după eforturi colosale, izbutește *să se vadă* (de către semenii săi!) SINGUR, SINGULAR, UNIC, a învins! De cele mai multe ori este învingător numai post-mortem. Cazul lui Goethe este aproape unic! La început pleacă la drum “în echipă” (cu Popa, cu Pachia, cu Tatomirescu șcl.) asemeni alergătorilor de cursă lungă. Apoi, cel mai tare își *mănâncă* tovarășii de drum, pentru că restul lumii, privitorii concursului, ridică în slăvile cerului numai pe învingător și îngroapă în fundul pământului uitării pe toți ceilalți participanți la cursă.

Cu asta vreau să spun că din Mișcarea paradoxistă, ca “grup”, se va alege praful. Din interiorul ei însă se poate detașa unul sau doi, cel mult trei, care, singuri, *pe cont absolut propriu*, își vor purta crucea pe Golgota și vor rămâne. Deocamdată semnele sunt că acela va fi SMARANDACHE. Dar modificările pe parcursul traseului nu sunt deloc excluse. S-ar putea să piară în neantul uitării toți componenții grupului. Acum SMARANDACHE este în frunte pentru că s-a confruntat cu aproape imposibilul, din confruntare ieșind superbul, inestimabilul *Jurnal*. În jurul căruia, iată, acum e posibil să închipuim și un inel de frumoase imagini din poemele scrise cam în același timp. Repet însă: Dacă nu era *Jurnalul*, poemele nu existau nici ele; după cum, în cazul lui Eminescu, să zicem, nuvela *Sărmanul Dionis* n-ar exista fără *Scrisori*, fără *Luceafărul*. (Nu intenționez câtuși de puțin o paralelă între Smarandache și Eminescu, ferească sfântul! Vreau numai să spun că totul depinde de ce este *preponderent*: la Eminescu a fost preponderentă Poezia, la Smarandache revelația s-a produs prin *Jurnal*). Să m-apuc să dau sfaturi lui SMARANDACHE să persevereze în direcția prozei? Mi-e teamă s-o fac! Omul nu prea are timp, *timpul material* de a ne așeza la masa de scris, căci asta înseamnă proza: a te inhăma, precum un cal la o prea grea povară. La această constatare cu caracter general se adaugă o alta mai specială: *Jurnalul* (dealtminteri ca și “nonpoemele”) a fost scris, ca să zic așa, într-un moment de grație (“rimbaldină”, eram să zic) a biografiei autorului. Sunt toate condițiile

ca această *mică*, însă cu totul remarcabilă a lui FLORENTIN SMARANDACHE să semene cu chiuitura splendidă la horă a unui flăcău; care flăcău (hai să fim un moment... sămănătoriști), după ce se însoară, încetează să mai... *cânte*, pur și simplu pentru că s-a însurat, îl copleșesc grijile familiei, muncile pământului, chiverniseala proprie etc. Cine-mi garantează că SMARANDACHE a “eclozat” deocamdată numai din tensiunea dezlipirii de ceaușism și, totodată, din impactul cu America?! Artistul adevărat trebuie să rămână “mereu la forma cea dintâi, veșnică minune” (fac referire la Eminescu) și să cânte “astfel cum cântă pasărea” (am citat din Goethe). În fond, “minunarea” genuină în fața lumii este posibilă oriunde. Nu e nevoie să pleci din România în America. Căci, iată, acum America a venit peste noi. Suntem literalmente *inecați* în Coca-Cola, în blugi, în chewing-gum, în whisky, în Kent, în exchange-office-uri și țișanii ți se adresează cu O.K., cei din Giulești nici nu mai zic “*echipa Rapidulețului*”, ci “team”-ul etc. etc. Avem și curve berechet, de la cele de 500 de dolari “dătătura” (nu am alt cuvânt la îndemână), cele “oficiale”, cu acte în regulă, până la cele “pirate”, nenorocitele care practică pe ascuns, scăzând prețul până la 5 dolari... “dătătura”. Ne putem și noi “mira” (*a (se) mira* este în strânsă relația cu... *miraj*) de fel de fel de chestii (spre deosebire de mizerabila monotonie a vieții de sub Ceaușescu). De un discurs politic al lui Radu Câmpeanu, de exemplu: “Că *dă* ce, domnilor, sunt eu acuzat *dă* denigratorii mei, cum că în exil ași fi fost patron *dă* case *dă* curve, la Paris? N-am făcut decât să-mi câștig subzistența, intrând într-o asociație *dă* construcții *dă* case. Și dacă *pă-n* caselea *alea* lumea se regulează asta înseamnă că eu am fost patron *dă* curve?!”. Ne putem “mira” (la modul sublim, maioreșcian-kantian-schopenhauieran, transpunându-ne adică în sferile seninătății abstracte) și de discursul unui Radu Sorescu (un craiovean de-al d-tale, nepot al lui Sorescu, genialul autor al *Vărului Shakespeare*, nepot pe care și l-a făcut nici mai mult, nici mai puțin decât președintele unui partid - nuș’cum mă-sa-i zice, că-s peste 200 la număr, nu le pot ține minte - individul fiind studentul meu, absolvent de acum vreo doi ani): “Dom’le profesor, veniți cu noi..” “Dar ce program aveți?” “Programul nostru e simplu și clar: Omul și pogonul, omul și tractorul!”

“Păi, zic, unde dracu o să garăm 23 de milioane de tractoare, ca să nu mai vorbesc de... motorină...” “Nu contează, vom avea de partea noastră țărâtimea. Când vor auzi oamenii deviza noastră...” Avem apoi cazul poctului basarabean (academician și el) Grigore Vieru, care declară că a luptat destul pentru Basarabia, acum e bolnav, vrea să-și cumpere o casă în România, o casă “ca lumea”, să-și aducă familia vitregită și să se apuce și el să trăiască omenește... Avem pe Rațiu, cel cu papillonul, care zice: “Alegeți-mă pe mine președinte! Sunt un om foarte bogat, o să vă învăț cum să deveniți și dvs. foarte bogați...”. Avem... Dar ce dracu nu avem? Avem până și rege al romilor, pe Cioabă, încoronat în toată legea, în Sibiu, unde își are reședința.

Prin toate acestea vreau să zic că FLORENTIN SMARANDACHE va putea să fie un adevărat (poate chiar un mare...) artist al cuvântului, un scriitor de talie națională și chiar mondială, indiferent dacă ar trăi în România sau în America. Însă, mă grăbesc să adaug, fără experiența migrării în America (*acesta e cazul lui!*) geniul poetic nu i s-ar fi declanșat, indiferent de împrejurările intemeierii Mișcării paradoxiste, firește. (Evident, utilizez termenul “geniu” într-un înțeles mai restrâns, specializat).

În tot ce am zis aici sunt absolut sigur că FLORENTIN SMARANDACHE *m-a înțeles*, cum și eu *l-am înțeles pe el*. Dacă nu pe deplin, cel puțin “à peu près”. Că nu putem cădea de acord, este cu totul altă poveste. Vorba ceea: “Car si, par malheur, on se comprendrait, on ne pourrait jamais s’accorder”. De acord suntem și asupra suntem și asupra faptului că *azi* a apărut *prostul modern* (sau, dacă vreți, mă rog, *prostul postmodern*), care, spre deosebire de *prostul clasic*, ȘTIE CĂ TU ȘTII CĂ E PROST, și, în consecință, face totul ca să nu pară... prost. Suntem departe de vremea lui Maiorescu, când se scriau poezii *franc*, foarte clar, proaste. Acum, oamenii au cam *învățat* ce este și cum se scrie poezia și... scriu poezie pe care este foarte greu a o taxa iute de tot cum că e proastă. Păi, *merci pour de peu*, d-le Maiorescu. Ți-era ușor de tot să arăți că aceste versuri sunt proaste: “Ador tare adevărul./ Îl ador că e frumos./ Precum e în floare mărul.” Pe când eu ce mă fac cu acestea: “Când pomelnicul înfige/ în piftia care-o mușcă/ dinți de viperă/ sau

pușcă/ de pe gardul vâgăunii/ trag odăjdiile-n cușcă/ și-a pustiu de anotimpuri/ scheunând din patru-n patru: limpăi stelele și latru/ ronțâind femurul vremii/ într-un blid de psihiatru” (un poem de George Mehedinți, intitulat *Profunda alifie*)?

Pe lângă prostul modern sau *postmodern* a apărut (uneori identificat cu el, tocmai pentru că acum prostul știe că tu știi că e prost, că e *incult* etc., pentru că un minim de cultură și-a făcut) a apărut și *canalia* postmodernă: canalia de uliți, cum zice Eminescu, canalia politică, canalia... matrimonială, canalia literară, în fine... Este, la fel, canalia care știe că tu știi că este canalie, canalia care știe că trăim în secolul când se poartă, când se permite, când este la modă să fii canalie. Oho! am cunoscut și cunosc o mulțime de inși care se mândresc a fi canalii... Lângă proști, lângă canalii - proștii și canaliile moderne - stau bine de tot *imbecilii*: imbecilul politic, imbecilul literar, imbecilul profesor, imbecilul sportiv, imbecilul țaran, imbecilul orășean, imbecilul care divorțează, imbecilul popă, ofițer, tapițer, instalator etc. Care imbecili, culmea!, și ei știi că sunt taxați de imbecili și - asemenea handicapaților (în România sunt o groază de handicapați, mai toată țara e o țară de handicapați; am cunoscut un doctor șmecher care și-a făcut rost de un certificat de handicapat, ca să nu lucreze decât 4 ore și să ia leafa întregă) - și ei știi că au dreptul de viață... democratică, la vot, să aleagă și să fie aleși etc. Ce? Mexicani din Arizona n-au și ei dreptul la câte *un* vot, exact atât cât are și formidabilul George Bush? Însă, dacă stai bine și te gândești, Bush nu e decât un... “domestic”, un funcționar oarecare, *aservit* farnienților mexicani. El nu are decât “un foutre de rôle” în toată povestea administrației și abia nenorocita glorie de a se adapta *prostiei naționale*, luată în totalitatea ei. Căci ceea ce mi-a plăcut în scrisul d-tale, stimate domnule SMARANDACHE, este această originală atitudine satirică de a arunca blamul individului asupra colectivității. Tâmpenia, prostia, nu-i numai *individuală*, cât mai ales colectivă, ridicată la pătrat, la cub, sau în progresie directă cu numărul celor care compun colectivitatea. Sfânt era conceptul lui Mihail Alexeevici Bakunin: *nihilismul*! Să trăiască, dacă-i vorba pe-așa, fiecare după cum îl taie capul. Haiducia e frumoasă și pistolarii vechiului Far-West sublimi, cu toate că nici unul din cei celebri nu a

trecut de vârsta de 35 de ani. Dar ce-ți mai trebuie să trăiești după 35 de ani?

Un spectacol magnific, pentru un poet (scriitor) ca d-ta, este și PRESA. Orice ziar - bag seamă - de la prima pagină până la ultima, de la primul șir până la ultimul - exceptând reclamele și fotografiile (dar dacă gândești mai adânc, tocmai acestea sunt și cele mai scârboase!) - nu prezintă decât o grămadă de orori: războaie, crime, furturi, violuri, torturi, șantaj, crime la nivel național, atrocități cu caracter universal etc. etc. Normal ar fi să nu concep, din parte-mi, ca o mână pură să atingă o foaie de ziar fără să se cutremure de dezgust.

Literatura? Comunismul m-a săturat până-n gât de "literatura militantă" și de alte lozinci, precum: "pe baricade", "a ține sus steagul", "a se arunca în luptă", "soldat al presei", "poet al luptei" și... chiar "literatură de avangardă" (adică dintr-aceea care, pe front, în război, este vârful de lance care ia primul contact cu inamicul).

De ce-ți spun toate acestea, stimate prieten FLORENTIN SMARANDACHE? (Căci, să nu ne ascundem după deget, "eseul" meu - ce dracu este un "eseu", o "încercare", invenție tâmpită a limbii engleze, plină de atâta sinonimie că-ți vine să-ți iei câmpii? - se adresează în primul rând d-tale, ca exponentul principal al Mișcării paradoxiste?) Ți le spun pentru că știi să te "bucuri" de spectacolul vieții, se *te amuzi* la modul superlativ, olimpiad totodată, IEȘIND DIN TURMĂ, devenind, dacă se poate, un crou adevărat. Pentru că amuzamentul *în turmă* - în genul streap-teas-ului - este tot ce se poate mai vulgar, mai trivial, mai banal: "LE VRAI HEROS S'AMUSE TOUT SEUL". Acesta-i adevărul capital cât îl privește pe *artist*.

Abia atunci, înțelegând ce înseamnă a se distra la modul superior absolut, va trebui să accepți imperativul *muncii*... Trebuie să muncești! Dacă nu din necesitate sau plăcere (vezi ce spune Caragiale), măcar din DISPERARE, știut fiind că, în fond, A MUNCII ESTE MAI PUȚIN PLECTISITOR DECÂT A TE DISTRA! (Dar, ce spun eu?, asta o vei înțelege când vei deveni miliardar, acum ți-e gândul la altele, la "schiverniseală". Nu-i așa?)

Și încă un lucru, ultimul pe care vreau să ți-l mai spun, stimate șef

al Mișcării paradoxiste în literatura mondială:

De la Platon citire, nu există în cetate decât trei ființe respectabile: PREOTUL, RĂZBOINICUL și POETUL. Adică: a ști *să știi*, a ști *să ucizi* și a ști *să crezi*. Restul populației nu sunt decât... sclavii, muncitorii, destinați măturării străzilor, destinați parcă spre ceea ce numim *profesiuni*.

Poetul, artistul, nu are o profesiune (*Ich sing so die Vögel singt*, zice Goethe, e LIBER în toate sensurile.

Nu te crampona de o...profesiune (de inginerie, profesorat, doctorat etc.) dacă vrei să fii un mare scriitor (căci *stofa* o ai: în nemțește, *Stöff* înseamnă materie primă, baza!). Lasă-ți la o parte chiar și familia, prietenii și dă-te Ei, Artei, fii cel DE AL TREILEA OM DIN CETATE. Nu zgâria hârtia de pomană! Nu fi Ovidiu Hotniceanu, Vasile Zamfir, Virgil Huzum, Dumitru Bălăieț, Victoria Dragu, Vasile Igna, Titus Vișeu, Ion Drăgănoiu, George Chirilă, Vasile Poenaru, Liviu Bratoloveanu, Corneliu Ostahie, Petru Romoșan, Coman Șova, Petre Got, Abăluță, Chiriac, Tutungiu, Turtureanu, Suru, Segărceanu, Domașnea... Ehei! Să-ți mai înșir? Pot să-ți înșir până la peste 2000 de nume de poeți (numai de “poeți” actuali, în viață adică), nu din alt izvor decât din umila mea *Istorie*. Pentru că eu, stimate FLORENTIN SMARANDACHE, îi pun pe toți, *ca să se vadă cât de mulți suntem*. Măcar că lui Ion Crânguleanu (ce are la activul lui tipărite cca 67 de volume, concurând cu Victor Tulbure la număr și tinzând spre performanța lui Beniuc, cu cca 80), de exemplu, nu-i acord mai mult de un rând și jumătate, față de Eminescu, căruia i-am acordat 100 aproape (în timp ce “colegul” meu, I. Negoșescu, în ultima Is. a lit. rom. îi acordă 5-6 pagini). Să nu-mi *încurci* și să nu-mi *încarci* listele de pomană!

Îți urez să ajungi cât Cioran de mare! Să spui cele mai rele lucruri despre românii tăi, TOCMAI SPRE A LE ARĂTA CĂ ÎI IUBEȘTI.

FII UN ORGOLIOS! Gândește-te și la trecutul neamului d-tale, care poate că merită cel puțin tot atâta atenția cât și viitorul lui.

Și, mai ales, “paradoxist” fiind, ține minte ce a spus același *rău* Cioran, anume că acolo “unde apare paradoxul, moare sistemul și triumfă viața”. ALEGE DECÎ ÎNTRE SISTEM-PARADOX ȘI VIAȚĂ!

**DAR S-AR PUTEA, RĂSTURNÂND RAȚIONAMENTUL,
CA TOCMAI PARADOXUL SĂ FIE VIAȚA CEA ADEVĂRATĂ!
ADICĂ ARTA! ETERNITATEA!**

* Cu prefixe ca *para-*, *anti-*, *nou*, *neo-* etc se pot face zeci de mii de cuvinte. Și cu deosebire în mult răbdătoarea limbă română.

** De la Brâncuși ne-a rămas și o sculptură în bronz, a aceluiași cel mai prețios mădular.

*** A circulat o anecdotă -între multe altele - cu Petru Groza și bunul său prieten, țaranul Zăroni, pe care l-a și făcut, în timpul guvernării lui după 6 martie 1945, ministru al agriculturii:

Moare Petru Groza, e dus la cimitir cu mulți popi, cu cântări, cu predici (în ciuda faptului că era comunist), cu orații funebre. Lui Zăroni (care suferea teribil de sincer din pricina morții prietenului și patronului său) i-a venit rândul tocmai la sfârșit, când mortul fu coborât în groapă. Și iată ce a spus, abia, în timp ce lacrimile-i curgeau șiroare: "Asta-i viața, futu-i viața mă-sii! Până la urmă tot în mormânt ajungi, futu-i mormântu' mă-sii... Și la cap c-o cruce, futu-i crucea mă-sii..." Și popii cădelnițau și mormăiau rugăciunile pe fundalul acestui superb discurs...

**** Probabil că în "trivium" (unde se întretaie trei uliți) se bălăcăreau una pe alta țatele antice.

P. S.

Am scris toate acestea cam la repezeală (ce vrei? mi-ai cerut un... "eseu", nu un studiu) în cabana mea de pe terasa pe care o știi, cu mașina de scris ancombrată de tot felul de hârtoage pe vastu-mi birou, de unde, întorcând ochii spre stânga, zăresc printre vârfulurile copacilor Turnul televiziunii, de acolo de unde se răspândesc pe undele eterice cele mai multe tâmpenii.

**EU "RĂSPÂNDESC" O SINGURĂ SCRISOARE DOAR,
CĂTRE PRIETENUL MEU DIN ARIZONA,**

azi, 3 august 1992,

Al d-tale sincer,

ION ROTARU